

# SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE TIP\*

Tolga Ersoy

*\*3-6 Eylül tarihleri arasında düzenlenen Karaburun Bilim Kongresinde yapılan konuşmanın, konuşma akışına ve “ruhuna” uygun bir şekilde gözden geçirilmesiyle oluşturulmuştur.*

Kimi zamanlarda karşımıza çıkıveren herhangi bir sözcüğün sıradanlığında bir sözcük nitelediği “durumun” anlaşılabilir olması için gerekli tüm gücü kendisinde barındırabiliyor; burada güç ile kastettiğim mistiklerin ezoterizm<sup>1</sup> saplantısından tümüyle farklı bir şey. “Somut durumun güçlülüğünün bize soyutlama hakkı verdiğine” dair aforizmayı<sup>2</sup> anımsayın; böyle bir şey. Dolayısıyla “sürdürülebilirlik” ile kastedilenin kapitalist yağmanın devamlılığı olduğunu bir kez daha anımsatmak istiyorum. Her yolun mubah olduğu bir devamlılık sağlama görevi. Kavramlara ait tanımları dayatmanın kavramları tanımlayan otoritenin gücünü gösterdiğini unutmayalım. Aslında “sözcükler dünyasına” değinerek bir giriş yaparken dile getirmek istediğim bir başkasıydı. Bu kongre için çağrı aldığım günlerde elime geçen bir gazetede tam sayfa yayınlanan bir makalenin başlığı şöyle: “hasta velinimetimizdir”. Ünlü bir tıp profesörümüzün “sağlıkta dönüşüm” projesini desteklediği yazısına koyduğu bir başlık. Burada bir parantez açıp “dö-

nüşüm” ve benzeri moda sözcük “açılım” kelimesine de değinmek gerekli, ancak yeri burası değil. Bugün dönüşüm ile kastedilenin, “dönüştürülen şeyin” satışa/piyasaya uygun hale getirilmesi anlamına geldiğini biliyoruz. Yaşayarak öğreniyoruz. Bu salonu eğer birisine peşkeş çekecekseniz, bu satışı “reel” kılabilmek için en azından bir badana yapmak gerekir ki dönüşüm bu bağlamda badananın adıdır. “Velinimet” sözcüğüne, tanımlamasına dönmek istiyorum. Sözlükler “bir kimseyi geçindiren kimse” olarak tanımlıyor; ancak tamamlayıcı diğer iki anlamını da vermekten yüksünmüyorlar (üşenmiyorlar). [Bir sözlükte niçin yüksünme duygusu olsun ki?] Bu kelimenin sözlüklerde yer alan “diğer” iki anlamı: patron ve Allah! Hastaların hem müşteri hem de patron olarak kabul edildiği ve hiç de paradoksal olmayan bir biçimde hem hastaların yani sağlık hizmeti alıcılarının, hem de sağlık çalışanlarının yani sağlık hizmeti verenlerin de sürekli değişen bu iki kimliği [patron/müşteri] tek tek ya da çoğu zaman bir arada taşımaktan memnun olduğu ve bu memnuniyetini hiçbir şekilde sorgulamadığı bir çağda yaşıyoruz. İşte kapitalist ideolojilerin zaferi, her yol kullanılarak ulaşılan zafer; bir Pirus zaferi<sup>3</sup> gibi bile gözüküyor üstelik ancak kimin umurunda! Kapitalizm için önemli olan bugün; bugünü kurtarmak. Kurtarıyor da, yarın geldiğinde yarında bugünü olacak ve şimdilik yarını da kurtaracak gibi gözüküyor. Gerçeği görmekte yarar var; çünkü kapitalizmi ortadan kaldıracağına inandığınız sosyalizm kapitalizme mücadelesini kapitalizmin argümanlarını<sup>4</sup> kullanarak yapıyor; sosyalizmin başa-

rısı ancak kendisini stalinist ahlak ve siyaset dayatmalarından kurtarması ve yeni bazı kavram ve siyaset biçimleriyle yüzleşmesine, tanışmasına bağlı; bu da buranın konusu değil... Ankara'dan İzmir'e yaptığım yolculukta arkamda bir ilaç firmasına reçeteye yazdıkları ilaçlara karşılık olarak tatile çıktıklarını anladığım iki doktor oturuyordu; "günde iki yüz hasta bakmaktan" söz ettiklerini duydum ve bu durumdan alabildiğine mutlu gözüküyorlardı: bir hasta için yaklaşık olarak 115 saniye. Hasta "işinin" çabuk görülmesinden mutlu, hekim hasta başına aldığı ücretin artmasından. Aslında bu görüntü daha fazla söze, "derin analizlere" yer bırakmayacak denli açıklayıcı. Kapitalizmin en ciddi ideolojik müdahalelerinden biri yabancılaşma hiç kuşkusuz; görüldüğü gibi sağlıkta fordist<sup>5</sup> üretim modeli dönemini yaşıyoruz! Ve eğer bu alandaki yabancılaşmayı göz ardı edersek, onun niteliğini ve niceliğini sorgulamazsak yalnızca tıp için değil tüm bilimler kapsamında hala onlarda olmasını safça beklediğimiz, umduğumuz değerleri arayıp dururuz. Vakit kaybı! Çünkü sınıflı toplumlarda ve devletin olduğu her yerde hiçbir şey olması gereken yerde değildir ve "şeylerin" olmasını istediğimiz yerlerde olmasını sağlamanın yolu zor müdahalesinden geçer, kapitalizmde öyle yapmıştır ve hiç kuşkusuz kendince haklıdır. "İnsana hiçlik duygusunun yaşatılmasını" iyi bir yabancılaşma tarifi olarak ele alabiliriz ayrıca yabancılaşmayı "benliğin dışına çıkma durumunu sağlayan akli rahatsızlık" olarak ta tanımlamak mümkün. Yolculuk örneğim hiç kuşkusuz daha fazlasını hak ediyor. Verdiğim örnek ayrıksı bir

örnek değil, genelleştirebiliriz; tıpta “insan” unsurunun neredeyse hiçe indirildiğini, insanın tıp sektörü için bantta akan, ekleme çıkarma yapılabilecek ve sonunda paraya dönüştürülebilir bir parçaya indirildiğini söylememek için hiçbir neden bulunmamaktadır. Ve hiç kuşkunuz olmasın, bu süreç “tıp otoritesi” tarafından duruma/arz ve talep dengesine uygun olarak üretilen etik kurallara da uygundur. “Ne demek şimdi bu” diye soracak olursanız –ki hakkınızdır- bir örnek verelim, dün otoritenin dışında kaldığı için cadılıkla suçlanan birçok uygulama bugün “verimliliği” göz önüne alınarak modern tıba massedilirken bu eyleme düşünsel desteğini etik vermiştir. Etik denen şeyin olmadığı toplum distopya değil ütopyadır; yüzleşmeye hazır olalım. Tekrarlarsak; aslında önemli olan öznelerin değil bilimin kendisinin doğrudan yabancılaşması ve bu bağlamda yabancılaştırıcı asli unsura dönüşmesidir; bu sınıflı toplumların yazgısıdır, zorunlu bir süreçtir. Bu süreçte göze çarpan unsur bilimin doğrudan doğruya insana karşı konumlanmasıdır. Bu bağlamda inisiyatif<sup>6</sup> artık saf bilimimin elinden çıkmıştır. Başlı başına insanlığın karşısına dikilmiş bir sorun olan “bilim otoritesi” daha üst otorite tarafından bir manipülasyon<sup>7</sup> aracına indirgenmiştir. Böylece bilim, kapitalizmin kendisini yeniden üretmesini sağlayan bir güce evrilmiş olmaktadır. Bu bağlamda tıbbın, bilimler arasında daha ayrıcalıklı bir yere sahip olduğunu düşünüyorum. Onun ayrıcalığı, diğerleri ile kıyaslanmayacak ölçüde tehlikeli bir statüye sahip olmasından gelir. Çünkü o diğerlerinden, hatta tüm bilimlerin sahibi olan egemen erkten-

devletten bile farklı olarak insan yaşamıyla doğrudan ilgili bir “bilim” dalıdır, yaşam/ölüm hakkında özgün bir felsefesi olduğu gibi ölüme yönelik teknolojik birikimin de sahibidir; yaşamın “sürdürülebilirliğinin” otoritesi konumundadır ve her ne şekilde olursa olsun ya da nasıl konumlanırsa konumlanırsa tıp, daha ilk andan itibaren insanın-insanlığın hizmetindedir, -iddiası doğrudan doğruya budur-. Onun bu niteliği, aynı zamanda otoriter bir kurum olarak gelişmesinin de potansiyelini içerir. Bugün bilimsel gelişme ya da teknolojik ilerleme olarak adlandırılan her şey bu otoritenin ulaşılmazlığını sağlamlaştırarak onunla baş edilmesini güçlendirmiştir. Bilimde ilerleme ve teknolojik gelişim **insan**ın ve ona ait tüm değerlerin üstüne çıkabilir mi? Bu yanıtı tarafımızdan belli ama egemenlerin hizmetindeki çoğu “bilim insanı” tarafından henüz yanıtlanmamış ve bundan sonra da böylesine bir dünya düzeninde yanıtlanması olanaksız bir sorudur. Bir diğer tartışmayı ise, “bilim olgusunun tarafsız olup olamayacağı” sorunu oluşturur. Yaklaşımımız sonucunda bilim olgusunun “ilk an” için tarafsız olduğu bu soyut durumun hemen ardından düzenleyici sistemin bir unsuru olarak tarafsızlığını kaybetmeye zorunlu olduğu yargısına varabiliriz. Kanımca, ancak, sınıfsız ve mutlaka insanlığın gördüğü ve göreceği en büyük en tehlikeli ve en bulaşıcı hastalık olan “devletin” olmadığı toplumlarda bu vargı geçerliliğini tümüyle yitirecektir. Yitirmeye mahkûmdur. Bilim insanının duruşu ise ideolojisini/ideolojiyi niteler, tarafsız olamaz. Sorun bilim insanının taraf olma durumu ile bilimin taraf olma duru-

munun kesişme alanı ve bunun toplumsal alana yansması ile ilgilidir. Ancak bu yansımanın niteliği hakkında çok fazla olumlu görüşe sahip olduğumu, iyimser olduğumu söyleyemeyeceğim. Diğer taraftan tıbbın farklılığı tekrarlırsak onun ölüm-sağlık-hastalık gibi temel kavramlar üzerinde otorite ve bu kavramların tanımlanışında temel belirleyen olmasında yatar. O üretim, yargı ve infaz kurumu olma özelliğine sahiptir. Gerektiğinde ölümü hak olarak sunabilir, ölümü haklılaştırabilir; haksızlaştırabilir de! Otorite bireyin kendi bedeni üzerindeki kullanma hakkına müdahale eder. Tıp bu bağlamda sistemin en yetkin (otoriter) zor aracına dönüşebilir. Otoritenin en yoğunlaşmış şekli bireyin bedeni üzerine olanıdır; en etkin “iş bırakma” eylemi olan intiharın hala yasak olduğunu anımsatmak isterim... Bir tekrar daha: yabancılaşma sürecinin başlangıcını sınıflı toplumlara geçiş olarak almak durumundayız. Sürece otoritenin müdahalesini ise devletle, “insanlık tarihinin bu basit hesap hatası” ile başlatabiliriz. Sağlığın gasp edilmesi tıbbın otoriteye dönüşmesi ve bu otoritenin sınıfsal erk ile buluşması ile başlamış ve bugünkü karmaşık durum ortaya çıkmıştır. Bugünkü karmaşık durumun geldiği nokta insanın artık kendi bedeni ve “kendi hastalığı” hakkında söz sahibi olamaması olarak özetlenebilir. Arkadaşlar; daha önceki bir oturumda bildirilerini sunan arkadaşlarımın sağlıkta sömürü bağlamında durumu yetkin bir şekilde dile getirdiklerini, hastanelerin kapitalist işletmeye dönüştürülmesinden, sağlıkta özelleştirme uygulamalarından, “genel sağlık sigortası” adını taşıyan bir hak gaspı sürecinden,

dönüşüm programı vs.lerden bahsettiklerini ve gidişatın – eğer değişmezse- nereye doğru olduğundan, karanlık geleceğimizden söz ettiklerini düşünüyorum. Kapitalizmin devamlılığını sağlamak için, devamlılıkla nitelenenin her geçen gün öncekinden daha fazla kâr ve sömürü anlamına geldiğini bilerek, her yolu deneyeceğini ve yapısal bir bağımlılık içinde olduğunu biliyoruz. Ben burada kapitalizmin müdahalesinin daha sofistike (karmaşık) yönlerinden söz etmek istiyorum: güncel olanla güncel olacakların birkaçını örnekleyerek devam edelim; bundan yaklaşık olarak on yıl önce, bir iktisat profesörü –üstelik Nobel ödüllü- organ ticaretinin arz-talep dengesi içinde kabul edilebilir bir şey olduğu iddia ediyor ve bu alandaki kısıtlamaların kaldırılmasını talep ediyordu. Kopan kıyametlere, verilen hamasi nutuklara ve sözde hukuki müdahalelere kanmayın; bugün organ ticareti üzerindeki sözde hukuki ve sözde ahlaki kısıtlılıkların dışında hiçbir kısıtlama yoktur! Hiç kuşkusuz burada söz konusu olan kapitalizmin hukuku ve kapitalizmin ahlakıdır; yasaklı organ ticareti yalnızca kapitalist tıp için değil bizatihi kapitalizm için de önemli bir sermaye hareketine aracılık etmektedir ve payı gün geçtikçe artmaktadır. Bir hipotez olarak dile getirilebilir, kaldı ki güçlü bir dayanağı olmadığını da iddia edebilirsiniz ama söylemekten çekinmeyeceğim: bugünkü organ ticareti ile ABD’de 30’lu yıllardaki içki yasağı arasında kapitalizmin sürdürülebilirliğine katkı açısından bir fark yoktur ve unutmayalım günün birinde hepimizin bir organa gereksinimi olabilir. Tıpta en gelişmiş bilimsel ve teknolojik mü-

dahalelerin kullanıldığı organ transferlerinin tümüyle zenginler/egemenler lehine işlediği bir kuraldır ve istisnalar yalnızca bu kuralın doğrulanmasına aracılık etmektedirler. İkinci örneğimiz daha güncel olacak; H1N1 ya da “popüler” adıyla “domuz gribi”, bilinenlerden ziyade ayrıntıları dile getirmeye çalışacağım. Bir kere hastalık yeni değil, 2003 yılında ilk uyarılar geliyor ve “bilimsel” olarak “beklenen” bir durum söz konusu. Bugün geniş ölçekte kabul gören yaklaşım hastalığın nedenini, endüstriyel domuz üretimindeki hijyenik/doğal olmayan koşullar olduğu şeklinde; doğal olmayan koşullar yüksek kârlılık için gerekliliği tanımlıyor; fazla irdelenmese de geniş ölçüde kabul gören bir yaklaşım ve bunun fazla irdelenmeme sebebi de doğrudan durumun kapitalist üretimin bir deşifreyonu<sup>8</sup> olduğu gerçeği. Bu haliyle hastalık ile kapitalizm arasında doğrudan bir ilişki kurmak olanaklı, tıpkı bugün çok sayıdaki hastalıkta olduğu gibi. Burada ilgi çekici olduğunu düşündüğüm bir bilgiyi sizlerle paylaşmak istiyorum. 19. yüzyılın sonunda tıp literatüründe<sup>9</sup> tanımlanmış olan hastalık sayısı bugün bizzat tıbbın neden olduğu hastalık sayısından daha azdır. Artık tüm bilimlerde olduğu gibi, kapitalist tıp diye bir şeyden çok rahatlıkla söz edebilecek durumdayız. Evet hastalık –bunu ekolojik bir felaket olarak da adlandırabiliriz- Meksika sınırına yakın bir yerde ABD’nde bir domuz çiftliğinde başlıyor, bir fast food zincirinin üretim merkezinde, hastalığın başladığı şirket dünyanın en büyük şirketlerinden biri. Ne var ki hastalık onun büyüklüğünü etkilemiyor. Çünkü kapitalizmin sürdürülebilirliği için bazı zor



önlemlerinin alınmış olma olasılığı var. Diğer taraftan bugün bile insan adına yeterince önlem alınmamış olmasının ya da yeterli uyarı ve çalışmaların yapılmamasının en önde gelen nedenlerinden birisinin turizm sektörünün olumsuz etkilenmesinin önüne geçmek olduğunu rahatlıkla iddia edebiliriz. Tekrarlıyorum; bu hastalığı kapitalizmin bir sonucu saymamak için hiçbir nedenimiz yok, diğer taraftan hastalığın bugün bilinen en etkin ilacının da süreç boyunca borsalarda ortaklarına iyi kâr sağladığını söyleyebiliriz. Bir silah tüccarının bu ilacı üreten firmanın büyük ortaklarından birisi olduğunu da söylersek komploculuk mu yapmış oluruz? Evet, kapitalizm nedeni olduğu, ürettiği bir hastalıktan şimdilik kasasını dolduruyor; üretim biçimini değiştirmeyi, koruyucu halk sağlığı önlemleri almayı vs. düşünmüyor, bunlar onun kârını azaltan şeyler. Hiç kuşkunuz olmasın, ne zaman ki hastalık kapitalizmin tüketim döngüsünü tehdit edecek boyuta ulaşacak o zaman etkin tedavisi bulunur ya da koruyucu önlemler alınır. İyi pazarlanacak bir aşı; örneğin bir milyar insan aşılansa ya da bir milyar insana aşı satılsa fena mı olur? Üstelik bu kriz anında nerede ve nasıl üretildiği belli olmayan hastalığın nerede ve nasıl üretildiği konusunda tümüyle kuşku duymamız gereken aşısını devletler/kamu finanse ederek ilaç tröstlerini gönendirse!<sup>10</sup> Oyunun daha kapalı oynandığı da olmuyor değil. Yine güncel bir örnekle gidelim; işi biraz daha karamsar hale getirelim, bilime olan inancımızı biraz daha törpüleyelim; içimize hala “bilime” inanan ya da bilim faşizmini/teknoloji faşizmini sorgulamayan var mı; devam

edelim: bilimin sorgulanamazlığı derinleştikçe durum vahimleşiyor ne yazık ki. Tıp artık hastalıkların sınırlarıyla da oynayabiliyor: normal tanımını piyasa kurallarına göre yeniden yapıyor. Piyasa kuralları denen şeyin müdahalesi ile kızıamıktan, enterit tedavisinden ya da kot işçilerinin yüzde yetmişinin kanser olmasından bihaber hekimler yetiştiriliyor. Örneğin kolesterol için normal olarak kabul edilen değerler piyasaya çıkan ilaca göre yeniden biçimlendirilebiliyor. Hiç kuşku yok ki yeni değerler “bilimsel kanıtlarla da” destekleniyor. Bundan on yirmi yıl önce sınır kolesterol değeri 270 iken şimdi değişen çoklu durumlara bağlı olarak 160’a kadar indi. Dolayısıyla satılan ilaç miktarı neredeyse bin kat arttı. Üstelik bu ilaçların bir işe yarayıp yaramadığı ya da gerekli olup olmadığı sorgulanmaksızın. Bundan yüz elli yıl önce bizden birinin dediği gibi “hekimler ilaç firmalarının kârı için hiçbir işe yaramayan ilaçları reçetelemekle uğraşıyorlar.” Bugün ise artık kolesterol yüksekliğinin bir hastalık olup olmadığı ya da hastalık nedeni olup olmadığı “bağımsız” bilim çevrelerinde tartışılıyor. Tartışılmalıdır da. Ara not olarak bir kez daha kapitalizmin bizatihi kendisinin bir hastalık olduğunu söyleyelim. Ne var ki “devletin” en büyük ve en tehlikeli salgın olduğunu da unutmayalım. Şimdi “iş” bir adım daha ile götürelim, onların götürdüğü yere ulaşmaya çalışalım. Kimi zamanlarda ne olup bittiğini tam anlayamasak ta durumu sorgulamaya çalışalım. Kuşkusuz kapitalizmin sürdürülebilirliği yalnızca kârın sürekli artışına indirgenemez, ideolojinin ve ideolojik egemenliğinde devamlılığı önemlidir. İdeoloji

yalnızca kâr artışı için ürettiği ilaca göre talep alanını şekillendirmekle kalmaz, gerekirse hastalık bile üretir; uydurur; hiç kuşkusuz burada kapitalizmin bizzat nedeni olduğu hastalıklardan bahsetmiyoruz, söz konusu olan onun uydurduklarıdır. Yanlış duymadınız; uydurdukları diyorum. Kapitalizmin insanları içine yuvarladığı yoksulluk ve umutsuzluk ortamının yarattığı gerilimli durumu o bir hastalık olarak tanımlamaktan geri kalmaz. Çağımızın hastalığı söylencesi ile “depresyon” ortalığa salınır, ondan “toplumun yüzde sekseninin yaşamının bir bölümünde bulaştığı bela” olarak söz edilir. Tıpkı “trafik canavarı” söyleminde olduğu gibi. Ne yazık ki sosyalist bir toplumda ya da anarşist komünlerde insanların depresyona girip girmediği hakkında yeterli “bilimsel” veriden yoksunuz. Ama kapitalist toplumlarda -işin din unsurunun da kurtaramadığını bir ara not olarak belirteyim- insanların yüzde sekseninin bu hastalıkla uğraştığına karar veriliyor. Doğal olan, insansal olan bir durum kapitalist tıp tarafından depresyon olarak tanımlanıyor. “Tıp Biliminin” hiç bir bilimsel veriye sahip olmadan bile, “bilim olmasının” verdiği otoriteyle herhangi birimizi ya da hepimizi birden “hasta” ilan etme ve kapatma hakkı-yetkisi olduğunu tekrar tekrar anımsatmak istiyorum. Tıbbın herhangi bir kişiyi hasta, herhangi bir olguyu hastalıklı ilan edebilme gücü, hatta “normal” ile “normal olmayan” sınıflamasını konjonktürel<sup>11</sup> olarak yeniden üretebilme gücü vardır. Ve tıbbı, bir araç olarak kullanan sisteminde bu güçten yararlanmama olasılığı yoktur. Muhalefetini tıbbın bu metaforunu<sup>12</sup> kullanarak “hasta” ilan etme-

yen hiçbir otorite yoktur. Hadi bir kısmınız için “bizden” bir örnek verelim: Moskova Mahkemeleri. 1917’nin neredeyse tüm liderleri hasta ilan edilmedi mi? Geriye kalan sağlıklı Gorbaçovlar, Yeltsinler yetiştirmektir. Burada başlı başına bir terör aygıtı olarak devletin bilim insanı diploması ya da statülendirmesiyle<sup>13</sup> bireyde yaptığı tahribata dikkat çekmek zorunludur: bu ve benzeri olgularda bilim insanı olarak anılan kişi ve onların kurumlarına bu hakkı kim veriyordu? “Bilim”, bir taraf olarak suçlayan ve belki de daha önemlisi suç olgusunu yaratan ya da onu yeniden tanımlayarak “hukuka” uygun hale getiren, kendi verilerini kullanarak yargılayan ve kendi kastının hukukuna göre cezalandıran bir konuma nasıl ulaşmıştı? Bu soruların üzerinde dikkatle düşünülmesi gerekir. Üretilen ilaçların milyarlarca kutu sattığını biliyoruz: yeter ki bir durumu hastalık olarak tanımla ve bu tanımlama erkinin sana getirisi milyar dolarlarla ifade edilsin. “Açlığına, içinde bulunduğun sefil duruma canın mı sıkılıyor al sana bir tanı: depresyon, 18 ay şu ilacı kullan vesaire, canının sıkılan bizzat senin ruhun yani sıkıntının nedenini başka yerlerde arama.” Depresyonu üreten ya da onun sınırlarını alabildiğine genişleterek kullanan tıp insanlığın yüzde sekseninin bu dertten muzdarip olduğunu ilan edip kapitalizme silah sektörünün ardından en geniş kâr olanaklarını sunarken gerçekten insanlığın büyük bölümünü ilgilendiren gerçek sorunlara aynı nedenle duyarsız kalmaya da azami özen gösteriyor. Tıbbın biyolojik silah üretimindeki gönüllü çabasını anımsatalım! Bundan kırk yıl önce duruma dikkat

eken bir yazarın dediği gibi “hizmet standartlarını koru-  
maya odaklanmış mesleki ideolojiler, azınlığın karmaşık ve  
pahalı sağlık koşullarına yoğunlaşabilmek için çoğunluğun  
basit ihtiyaçlarını ihmal eden bir sağlık sistemi” bugün  
idealize edilmekte. Diğer taraftan ürettiği ilaçların yeterin-  
ce satılmasının ardından, örneğin 3 milyar dolarlık bir sa-  
tış- yan etkileri olduğu gerekçesiyle toplatılmasından hiç  
de yüksünmüyor, bir suçluluk duymuyor. Bir durum bir  
doğal hal hastalık olarak tanımlanabiliyor, tekrarlırsak  
kârlı olduğu sürece, getirisi azaldığında kapitalizm adına  
tıp otoritesi onu hastalık olarak tanımlamaktan vaz geçebi-  
liyor. Yaşlanmanın sonucu oluşan cilt kırışıklıklarının mil-  
yonlarca dolar pazarı varken, osteoporozun niye pazarı  
olmasın ki? Bugün itibariyle herhangi bir şeye yaradığı ka-  
nıtlanmamış bir aylık osteoporoz reçetesinin maliyeti yet-  
miş lira. İşi bir adım daha ileri götürelim; Hastalık üreten  
tıp insanlık tarihi boyunca bilinen hastalıkları yok sayma  
eđilimine de giriyor. Örnek mi; kolera ya da olumsuz su  
şartları nedeniyle gelişen onlarca salgın. Önlenmesi için  
koruyucu hekimlik uygulamalarına kaynak aktarmak gere-  
kiyor, yani kapitalizm için verimli değil. –İşte uzak durul-  
ması ya da sorgulanması gereken bir retorik<sup>14</sup> daha: ve-  
rimlilik- 1950’li yılların tıbbi bilgi ve teknoloji birikimiyle  
bugünün dünyasını kat be kat sağlıklı hale getirmek ola-  
naktır, bir şartla kapitalizmin olmaması! 19.yüzyıl so-  
nunda literatürde tanımlanan hastalık sayısının bugün tıb-  
bın neden olduğu hastalık sayısından daha az olduğunu  
anımsatmak isterim. Bugün itibariyle gelişen tıp teknolojisi

ya da tıp bilimi artık çok küçük bir azınlığı ilgilendirmektedir, onların hizmetindedir. Milyarların sağlık sorunlarını halletmek için elli yıl önceki teknoloji ve bilimsel yol göstericilik yeterli, yeter ki kaynak aktarılsın; örneğin biyolojik silah üretimine ayrılan kaynağın yüzde biri. Bugün artık üretimi, gelişme teknolojisi ya da “bilimi” tıp alanının içinde kurgulanan kozmetik estetik çalışmalarına ayrılan paranın yüzde onu ile tüm dünyanın koruyucu hekimlik çalışmalarında önemli mesafe kat edileceğini anımsatalım. Kaynak aktarımındaki eşitsizlik bilimden yararlanma sürecinde de daha net bir şekilde karşımıza çıkar: AIDS için harcanan paranın %8 i bu hastalıktan etkilenen nüfusun yüzde %92 sine ulaşmaktadır; tersini ifade edersek daha çarpıcı olur; paranın %92’si nüfusun %8’i için harcanmaktadır. Ülkelerin ulusal sağlık politikalarına, eğer onlar küresel kurallara karşı çıkıyorlarsa, nasıl güç kullanılarak engel olunduğunu AIDS tedavisi sürecinde yaşananlar gösterebilir. Sonuç olarak “diğer” insanların ancak üretebilecek kadar sağlıklı olmaları beklenmektedir. Ancak kaydıyla! Dünyanın birçok yerinde “sağlıkta özel bölge” kurulmuştur. Egemenlere özel tedavi olanakları...! Bu yaklaşım gelecek için daha da karamsar olmamıza neden olmaktadır. Türkiye’de değil içeri girmemiz, bahçesinden içeri bakmamızın bile yasak olduğu özel hastanelerin sayısının hızla artmasının bir anlamı olmalı. Diğer taraftan tıp bilimi/teknolojisindeki gelişmenin ana eksenini biyolojik silah üretiminin ve genetik müdahalelerin oluşturduğunu bir kez daha anımsatalım. Genetik müdahalelerin post modern

faşizmin / etnik kökenden uzaklaştırılmış özgül bir ırkçılığı kapılarını ardına kadar açacağını biliyoruz, bir distopya yalnızca sanatın ürünü olmaktan çıkıp gerçekliğe dönüşmek üzeredir, dönüşmüştür. Dile getirmeye çalıştığım “ırkçılık” tıp otoritesi aracılığıyla mükemmel insan –her ne demekse- yaratılması değildir; burada dikkat çekmek istediğim tehlike son yirmi yılda sıkça dile getirilen “psikolojik DNA” kavramıyla ilgilidir. Kastedilen yoksul yığınların sömürgecilere karşı hissettikleriyle bağlantılıdır ve modern tıpta bu duygu bir hastalık olarak adlandırılmakta ve durum indirgemeci yaklaşımla yazgıya dönüştürülmektedir. Örneğin terörist olarak ilan edilenler bu hastalığa yazgılı oldukları için “teröristtir” –anımsatmam gerekli mi bilmem terörist tanımlaması da egemenin hakkıdır-, “teröristler” psikolojik DNA’larını itelemesi sonucu teröre başvuran hastalardır vs. Nobel barış ödülüne aday gösterilen Türk kökenli bir bilim insanının görüşleri; bu görüşlerini özel laboratuvarlarda “özel uygulamalarıyla” –kimi zaman uçaklarda!- test imkânı bulan bilim insanının Nobel barış ödülüne aday gösterilmemesi için hiçbir neden yok... Ve hiç de şaşırılacak bir durum değil; Nobel ödüllü iktisatçılar organ ticaretini savunurken Nobel adayları hekimlerin kapitalizmin sürdürülmesi için tıbbi ur-faşizmin<sup>15</sup> birer aracına dönüştürmeleri... Çok sayıda hekimin işkence seanslarına katılmaları ya da konjonktürel olarak yeni işkence yöntemleri üzerine çalışmaları ne yazık ki kanıksanan bir duruma dönüşmüştür. . Arkadaşlar bireyin analizi sanatın işidir eğer birey analizlerinden toplumsal bir yargıya ulaşmak iste-

niyorsa, işte bunun adı faşizmdir. Psikiyatriye dönebiliriz; kullanılan tedavi yönteminin başka getirileri de var kuşkusuz: yöntem yalnızca ilaç bağımlılığı değil erk bağımlılığı da yaratıyor. Sorgulama yeteneğini ve yeterliliğini zaman içinde çok yönlü ideolojik bombardımanda yitiren insan/insanlık bağımlılığını tıpkı kendisini hasta ilan eden sistemi olduğu gibi kabulleniyor. Psikiyatri kapitalizmin tıptaki en güvenilir yoldaşı; onun işlevi yalnızca saf kapitalizmle hayat bulmuyor. Acı örneklerine de şahidiz. Egemen ideoloji/resmi ideoloji muhaliflerine yönelik saldırılarda psikiyatriden en ahlaksız bir biçimde yararlanıyor. Tıp/bilim ideolojik zorunlu aracı, kimi zaman doğrudan bir araç kimi zamanlarda da onun meşrulaştırılmasına aracılık ediyor. Kapitalizmin bir savaş ve terör aracına dönüşmüş tıp ve onun “saygın” dalı psikiyatri bu bağlamda hak ettiği bir biçimde sorgulanmalıdır. Top yekûn hasta ilan edilip yok edilmeden yapmamız gereken işler var ve zaman kısılıyor. Ve son söz olarak –hiç de abartılı gelmesin- var olan tıbbın ortadan kalkmasının da distopya değil ütopya olması gerektiğini söylemek istiyorum. Saygılarımla Tolga Ersoy

\*3-6 Eylül tarihleri arasında düzenlenen Karaburun Bilim Kongresinde yapılan konuşmanın, konuşma akışına ve “ruhuna” uygun bir şekilde gözden geçirilmesiyle oluşturulmuştur.



Sözlük:

**1. Ezoterizm**, bir konudaki derin bilgilerin ve sırların ehil olmayanlardan gizlenerek, bir üstad tarafından sadece ehil olanlara inisiyasyon\* yoluyla öğretilmesidir. \* *Inisiyasyon kimi ansiklopedilerde bireyin spiritüel gelişimi için, 'spiritüel tesir'i alıp aktarabilen bir üstadın sert ve sürekli kontrolü altında, bir düzen ve disiplin içinde, sınavlara dayalı tarzda, metodlu olarak eğitimi şeklinde tanımlanmaktadır. spiritüel: Tinsel, maddeyle ilgisi olmayan, manevi olan.*

*“Sadece belli sayıda müritlere açıklanan halkın düzeyine inmeyen ya da inmemesi gereken doktrine“* denir. Ezoterik doktrin *“müritlere sözlü olarak aktarılan tüm bilgi ve öğretilere“* denir (Petit Robert)

**2. Aforizma: Özdeyiş**

**3. Pirus zaferi: *Pirus zaferi***, yıkıcı büyüklükte kayıplar pahasına kazanılan bir zafer. Kazanan tarafın başka bir zafer kazanamayacak kadar fazla yıprandığı imasını taşır.

*MÖ 280 ve MÖ 279 yıllarında Grek kolonisi Tarentum Kralı Pirus Roma'ya saldırır ve ne pahasına olursa olsun savaşı kazanmak için her şeyini feda eder. Sonunda Pirus, savaşı kazanır; ancak 50 filin desteklediği ordusunun tamamını kaybeder. Savaşı kazanmıştır, ama yanında koskoca ordudan arta kalan üç-beş sefilden fazlası kalmamıştır. Pirus'un bu zaferin ardından “Tanrım, bir daha böyle bir zafer verme” dediği söylenir. Pirus Zaferi aslında yenilmeye mahkûm galibiyetleri anlatmak için kullanılır. Bu olaya atfen, benzer şekilde kazanılan savaşlara Pirus zaferi denir.*

**4. Argüman: Delil, kanıt, dayanak. Fransızca kökenlidir.**

*Argüman en genel kullanımıyla bir tartışma sırasında konuşmacının ifadesini ispat için kullandığı 'delil' ya da 'kanıttır'. Özellikle **siyasiler ve gazeteciler çokça kullanmaktadır.***

## 5. Fordizm, Henry Ford'un öncülüğünü yaptığı, üretim bandının uygulamaya konmasını içeren üretim sistemi.

*Geçen yüzyıl boyunca en baskın olarak kullanılan üretim yöntemidir. 1920'li yılların başında uygulamaya konan yöntem, vasıfsız işçilerin bir üretim bandı oluşturduğu, kitle üretimi ve kitle tüketimi üzerine kurulu bir sistemdir. Her bir işçi üretim bandında çok küçük ve vasıfsız bir işle görevlendirilmiş olup, bütünün (yani üretilen ürünün) ne olduğu konusunda bilgisizdirler.*

*Önceleri Gramsci tarafından Amerikan endüstriyel yaşam biçimini belirtmek için kullanılmış, daha sonra literatürde fordizm kavramı, kavramsal olarak kapitalist endüstrileşmenin daha çok 2.dünya savaşı sonrası gelişimiyle ilgili olarak kullanılmıştır.*

*Fordizmin özellikleri;*

- a) üretimin standartlaştırılması,
- b) otomasyon yoluyla kitlesel üretim yapılması,
- c) sosyal refah devletinin düzenleyici ve kontrol edici rolü,
- d) üretimde merkezi örgütlenme ve taylorist yönetim anlayışı,
- e) kalifiye düzeyi düşük işçilerin büyük ölçekli işletmelerde yoğunlaşması olarak sayılabilir.

**6. İnisiyatif :** fransızca initiative (öncelik; tedbir; girişim). "bir şeyi ilk olarak yapma işi, karar alabilme yeteneği, öncelik ve karar üstünlüğü" anlamlarında kullanılan inisiyatif için teklif ettiğimiz karşılıklar: öncelik, üstünlük.

*Örnekler: Kıbrıs konusunda öncelik almaktan çekinmemeliyiz. Savaşta üstünlüğü ele geçirdiler.*

*inisiyatifi ele almak : üstünlüğü (önceliği) ele almak.*

*inisiyatifi ele geçirme : üstünlüğü (önceliği) ele geçirme.*

**7. Manipülasyon:** Güdüm, güdümlenme, hileli yönlendirme, hileyle yönlendirme.

**8.** Deşifre: Saklananların, duyulması istenilmeyenlerin bulunup, ortaya çıkarılması ve yayılmasıdır. Decryption

**9.** Literatür: Herhangi bir bilim dalında yazılmış olan yazı veya eserlerin bütününe denir.

**10.** Gönendirmek: Mutluluğa, esenliğe, huzura kavuşturmak, sevindirmek.

**11.** Konjonktürel: Toplu durum, genel durum, çevrimsel ve dönemsel değişiklikler.

**12.** Metafor: Mecaz, eğretileme. Bir şeyi anlatmak için ona benzetilen başka bir şeyin adını eğreti olarak kullanma, eğretileme.

**13.** Statü: Değerge, Bir toplumsal konumun basamaklar düzeni ya da değerler dizgesi içindeki yeri.

*1. Bir kimsenin, bir kurum veya bir toplum içindeki durumu.*

*2. Kadro bakımından bağlı olduğu durum, pozisyon  
Örnek: Kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri siyasi partilere giremezler. Anayasa*

**14.** Retorik: Belagat. Söz sanatı; sözün veya yazının anlam temizliğini, güzelliğini etkinliğini sağlamak için başvuru yolları inceleyip kurallara bağlayan sanat.

**15.** Ur-faşizm: Sonsuz faşizm.

## Nedir bu 'sürdürülebilirlik' öyküsü?

Gonca Mine Çelik

"Doğal kaynaklar tükeniyor eyvah! Yetişin, küreselleşme kültürleri yok ediyor! Kurtuluş sürdürülebilir yerel ekonomide! Monokültürel tarım toprakları mahvediyor, GDO'lu ürünler bünyeye zarar veriyor!"

Bir süredir doğa koruma alanında çalışmıyorum olsaydım ve önüm arkam sağım solum bu terimler olmasaydı bütün bunlar bana ne ifade ederdi diye düşünüyorum. Büyük büyük laflar, anlamadığım terimler, sıkıcı uzun açıklamalar, felaket tabloları... Sonra bütün bunları çok daha sade ve basit bir dille insanlara anlatmanın bir yolu var mıdır diye düşünmeye başladım. Elbette bunu benden önce deneyen olmuştur lakin benim de kendi etki alanıma yönelik böyle bir açıklama yapma girişiminde olmam yadırganmaz sanıyorum. Zira her ne kadar bütün bu anlatacağım sebeplerden ötürü kentten kırsala göçmüş olsam da konunun karmaşıklığı ve soyutluğu anlamayı güçleştiriyor, yalnızca çiçekleri ve kelebekleri daha yakından görmek için kırsala göçtüğüm düşünülüyor (o da var tabii).

Sürdürülebilirlik, Ekolojik denge, Biyoçeşitlilik ve Yerellik

Şimdi, gelelim bu sürdürülebilirlik, ekolojik denge, biyoçeşitlilik ve yerellik öyküsüne. Ölçeği küçülterek en kı-

sa şekilde anlatmaya çalışacağım. Bizim bir evimiz var ve evde 8 kişi yaşıyoruz. Bu evin ihtiyaçlarını bahçedeki bostandan karşılıyoruz. Bu bostan her yıl bize yetecek kadar ürün veriyor ve ertesi sene yeni ürünler ekmek istediğimizde toprağın kalitesini yitirmediğini ve kirlenmediğini görüyoruz. Çünkü toprağa ait olmayan hiç bir ürün, kimyasal gübre, herbisit, pestisit vesaire kullanmadık. Üstelik yiyecek artıklarımız boşa gitmesin diye kompost yapıp toprağı bir güzel zenginleştirdik. Toprakta aldığımızı toprağa geri verdik. Yeni bostan da bize yeni ürünler vermeye devam edecek. İşte, sürdürülebilir bir iş yaptık, kendimizi tebrik edebiliriz!

Bostanda tek ürün yok, çeşitlilik var. Böylece hem çeşitli ihtiyaçlarımızı karşılayabildiğimiz için kendine yeterli bir sistem kurmuş olduk, hem de toprağı korumuş olduk. Toprağı nasıl koruduğumuz kısmı biraz karışık. En kısa yoldan anlatmak gerekirse; bir şeyler yetiştirirken siz ekini ekersiniz ve doğa ona bakar, büyütür. Siz tohumu toprağa attıktan sonra doğanın kuralları geçerlidir. Dolayısıyla doğayla iş yaptığınıza göre, onun kurallarına uymak zorundasınız ve doğada çeşitlilik vardır. Toprak ve tüm ekosistem de bu çeşitlilikten beslenir. Doğaya aykırı bir iş yaparsanız ve tek tip ürün yetiştirirseniz toprağı ve tüm ekosistemi günden güne zayıflatır, savunmasız hale getirirsiniz. Sadece makarnayla beslenseydiniz bağışıklık sisteminiz çökmez miydi? İşte bunu da biyolojik çeşitliliğin önemi ve monokültürün zararlarıyla ilişkilendirebiliriz.

## Ekolojik Denge

Ekolojik dengeden bahsedelim biraz, hatta adil paylaşım da değinelim. 8 kişi bir bostan kurduk ama bunu kendi aramızda paylaşamıyoruz. Biri diğerlerinden hep daha fazla ürün almak istiyor, kendi payına düşenle yetinmiyor. Diğerleri de haklı olarak şöyle savunuyor kendini, “bu ürünleri yetiştirirken kullandığımız tüm kaynaklar ortaktı, sen benim de olan bir kaynağı kullanarak bu üretimi yaptın!” Dolayısıyla adil olan, ortak kaynaklarla üretilen ürünlerin ortak paylaşımı (Hindistan’ın su kaynaklarıyla üretilen ürünlerin Amerika’da paylaşılması değil). Ekolojik dengeye gelince... Bizim bahçedeki bostandan biz yiyoruz, komşunun bahçesindeki bostandan komşu yiyor. Eğer biz bostan yapmaktan vazgeçersek ve komşuyu ‘biz size başka şeyler alabileceğiniz miktarda para verelim, siz de bize bostanınızdan yiyecek verin’ dersek işte burada bazı sorunlar başlar. Örneğin komşunun evi uzakta olsun ve ürettiği ürünü bana getirirken motosikletine binsin, bir de şaşalı olsun diye onları naylon poşetlere sarsın. Bu durumda komşu, ekosisteme zararlı bir öge katmış olur işin içine: karbon. Komşu bu alışverişten çok keyif alıp daha fazla üretmeye başlarsa durum daha kötüye gider. Daha fazla ürün elde etmek demek daha büyük bir alanda üretime geçmek demektir, bu da sadece daha fazla karbon salımına değil aynı zamanda onun, komşularının hakkı olan alana girmesine ve daha önce bahsettiğimiz tek tip, monokültürel tarım yaparak ekosistemin dengesini bozmasına da sebep olur. Üretimi artıracığı için daha hızlı olmak ister, bu da onun

işçilerini çıkarıp makineler satın alması anlamına gelir. Daha fazla ürün elde edeceğini zannederek aldığı kimyasal ilaçları kullanır, bu ilaçlara dirençli olan GDO'lu tohum kullanır, benimse tüm bunları ruhum bile duymaz. Kısacası iş büyür, büyüdükçe sadeliğini ve şeffaflığını yitirir. Benim sağlıklı diye aldığım yiyecekler bana ve tüm ekosisteme zarar verir. Komşu da kazandığı parayla aslında ihtiyacı olmayan bir dünya şey alıp mutlu olduğunu sanır. İşte tüm sistem böyle işler.

## **Küreselleşmeye karşı Yerelleşme**

Gelelim küreselleşmeye karşılık yerelleşmeye. Bunu komşu köyle açıklamalıyım sanırım, komşu ev küresel ölçeğe pek uymuyor. Bir kere önceki örnekte olduğu gibi, neden benim kendi kaynaklarım ve kendi zenginliklerim varken komşu köyden domates alayım? Komşu köyün domatesinin reklamları çok tuttu diye mi? Yeni gençlik komşu köyün domatesine özeniyor diye mi? Komşu köyün domatesi daha kırmızı diye mi? Burada medya da girdi şimdi işin içine, değinmeden olmaz. Eğer komşu köyün domates üreticisi gazetelere para veriyorsa, elbet o fotoğraflara baktıkça ağzın sulanacak senin de! Hani derler ya komşunun tavuğu komşuya kaz görünür diye. E üstüne bir güzel de fotoşop ekle, al sana özenilesi domatesler! Peki, o domatesleri sana ucuz, makul bir fiyata satabilmek için traktörün benzin parasını çıkarmak gerek değil mi? (Bak, yine işin içine karbon girdi, köyün güzelim havası kirlendi). Bu benzini çıkarabilmek ve domatesi sana makul bir fiyattan satabilmek için komşu köylü ne yapıyor? İşçileri ucuza çalış-

tırıyor. Senin yine bir şeyden haberin yok, yiyorsun bir güzel domatesleri (ya da işçilerin hakkını mı demeliydim?). Domatesler tamam, bu sefer de biberine dadanıyorsun komşu köyün. Patlıcanıydı, pamuğuydu derken bir bakmışsın senin köy olmuş komşu köyün tıpatıp aynısı! Yiyeceklerini, ürettiği ürünleri alırsın da kültürünü almaz mısınız? Her bi'seyin benzemiş oraya. Kendi değerlerin, kendi yemeklerin, kendi kültürün yok olmuş zamanla. Daha da kötüsü, bir bakmışsın komşu köyün komşu köyü de benzemiş ona, onun komşusu da ona. Bütün köyler tek tip domates yer olmuş, tek tip entari giyer olmuş. Herkes aynı dili konuşur, aynı masalları anlatır olmuş. Senin ceviz ağacının öyküsü, çoktan unutulmuş. Ne demiştik başta, nerede kaldı doğanın kuralları, nerede kaldı çeşitlilik?

## **Kendine Yeterlik**

Velhasıl kendine yeterlilik konusu, hane, köy, kent ve ülke bazında önemli. Elbette kültürler arası iletişim ve etkileşim olmalı, elbette yeri geldiğinde komşu köyün domatesinin tadına bakmalı, entarisini giymeliyim lakin ekonomik anlamda kendime yeterli olamazsam ne ben, ne de kültürüm ayakta kalabilir. Ekonomik anlamda kendine yeterlilik ise ekolojik anlamda kendine yeterlilikten geçer. Hane ölçeğine geri dönersek bahçede toprağım olmasaydı ne yiyip ne içerdim? Nasıl hayatta kalırdım?

Efendim bütün bu sebeplerle gençlik şimdilerde kendi üretip kendi tüketebildiği, bunu yaparken doğadan aldıklarını doğaya geri verdiği, yenilenebilir enerji kullanarak yenile-



bilir domatesler ürettiği yaşamlar kurmaya başladı. Biz de bu gayelerle yola çıktık Ormanevi'nde. Derdimiz komşu köyün domatesine sulanmamak, kendi domatesimizi üretmek. Çiçekler ve kelebekler de cabası!

Esen kalınız.

### **Ormanevi nedir?**

Önce niyet ediyor insan. Nasıl ilerleyeceğini, neye evrileceğini, nelerle karşılaşacağını bilmediğini ve bilemeyeceğini bildiği bir yolda olmaya "Tamam!" diyor.

Her bir birey, kendini yolun kendisine ve yola beraber çıktıklarına teslim ediyor. Niyet etmenin olmazsa olmazı bu, "teslim etmek".

Ormanevi, 2005 yılında, o sıralar yeni tanışmış 4 arkadaş tarafından kurulmuş olan bir kolektif. "Ormanevi" kolektifin şu anda yaşadığı yerin değil, kolektifin adı.

Sonrası, 7 yıl süren ve özellikle 20'li yaşlarında seni kapmak için elinden geleni ardına koymayan "anaakım"dan sıyrılmak için atılan, çok planlı ve bir o kadar da plansız adımlar.

Kırsalda anlamlı, doygun, adil, şenlikli ve kendine yeterli bir mikro-toplum, bir ekoköy kurmak, Ormanevi Kolektifi'nin amacı.

- Ekolojik olarak sürdürülebilirliğin çok ötesinde, onarıcı.
- 
- Ekonomik olarak adil, nispeten kendine yeterli – gerisini takasla, gıda topluluklarıyla, yerel ekonomiyle, armağan ekonomisiyle kotaran.
- 
- Toplumsal ve kültürel olarak hak temelli, doğrudan demokrasiye dayanan, ayrımcılık yapmayan (ve yarı-kapalı!), şenlikli, keyifli. Anlamlı.

2012'nin yaz aylarında “Tamam!” dedi kolektif, bir kez daha. “Kırsala yerleşmenin vakti geldi”.

Bu “vakit geldi” meselesi çok ince, çok derin, çok-etmenli bir konu. Bir o kadar da basit aslında.

Kolektif 2012 Ekim'inden beri Çanakkale Biga'ya bağlı bir köyde, köyün orta yerindeki bir köy evinde yaşıyor. Kırsalda yaşamının gerektirdiği yaşam algısını ve sayısız bile-

şenli pratiğini edinmeye çabılıyor. Toprağı ve suyu ve rüzgarı öğrenmeye başlamaya çabılıyor; yerel tohumlarla ziraat yapıyor. Sandık tamir etmeyi, deri tabaklamasını, sirke kurmayı, roket soba yapmayı, hasta tavuğu iyileştirmeyi deneyimliyor.

Schumacher'in "Küçük Güzeldir"i, İvan İllich'in "Şenlikli Toplum"u ve Einstein'in "Herhangi bir akıllı ahmak şeyleri daha büyük ve karmaşık yapabilir; bunun tersi yönde ilerlemek ise dahilik ve cesaret ister"inin çizdiği keyifli bir üçgende tanımlıyor ve hayata geçiriyor Ormanevi Kolektifi, düşüncelerini.

Ormanevi'nin kendini özel olarak vakfettiği iki konu var. Bunlardan biri Savory Enstitüsü'nün "Bütüncül Mera Yönetimi". Ormanevi, otçul hayvanların otlama düzenlerini bütüncül bir bakış açısıyla kurgulayan, bu anlamda doğadaki örüntüyü anlamak ve uygulamak üzerine kurulu olan Bütüncül Mera Yönetimi'nin Savory Enstitüsü Anadolu temsilcisi. Kolektif, Türkiye'de bu konudaki ilk pilot projeyi 2014 baharında Kayseri'de başlatıyor.

İkincisi, şehirli genç bireylerin kırsalda şenlikli, onarıcı ve adil bir yaşam kurmaları için baştan sonra gerekli tüm bileşenleri bir araya getiren bütüncül "OPMIWOHA" modeli. Küresel ölçekte uygulanacak modelin pilot aşamasını 2013

yılında uygulayan kolektif, 2014 yılıyla birlikte modelin “tam sürümünü” hayata geçirecek.

Kolektif, ekoköyün fiziksel kurulumu sürecine 2014 yılında başlamayı hedefliyor.